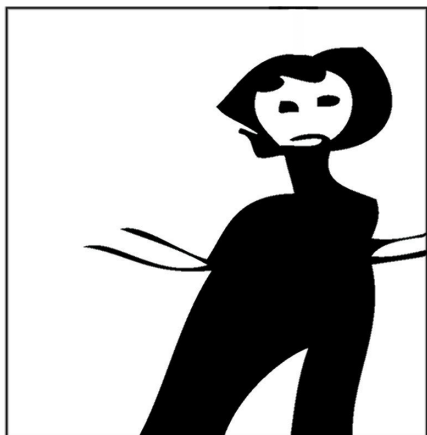
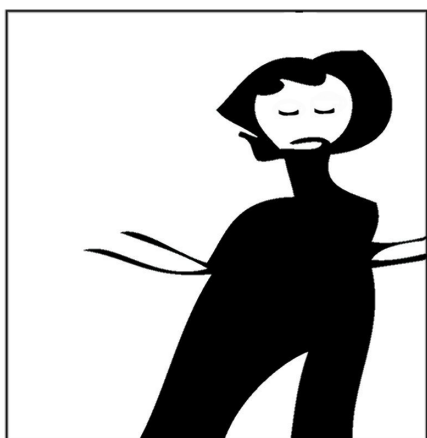

Zeptala jsem se, kde mají záchody, a oni prý, jestli normální, nebo veřejný.

Šla jsem na normální.

Neměly veřejně.

sobotecký pravidelný lehce avantgardní věstník

splav!

ročník X / číslo 4

úterý 1. 7. 2008

Kostky jsou vrženy

Včera jsem se přišel podívat na projekci krátkých filmů Galiny Miklínové a musím říct, že rozhodně stály za to. Nejhlubší dojem ve mně zanechaly dva příběhy točící se kolem malichernosti lidského údělu. V prvním jsme sledovali osudy hmyzu obývajícího jednu zahradu. Všechno jeho snažení, od motýlího hledání partnera po vosí karban, bylo vždy zmařeno zásahem hospodáře. V tom druhém nám byl představen život figurek ve hře Člověče, nezlob se – drželi jsme palce Červené a Modrému, aby překonali nástrahy Zeleného a Žluté, ale hlavně neustále se valících kostek, které určovaly každý jejich krok. První příběh dospěl ke šťastnému konci a hospodář vpustil v zimě hmyz do chalupy; konec figurek byl trochu nejistý. Unikly sice z hracího pole původní hry, ale jen na hrací pole nové, šachové. Pro nás zbývají zásadní otázky: Kdo stojí za hody kostkou, které určují naši životní dráhu? Máme možnost „hru“ opustit? A otevře nám hospodář své okno, až koloběh ročních období jednoho dne skončí?

Když jsem byl upozorněn, že naše Korektorské okénko vzbudilo mezi skupinou čtenářů nevoli, přemýšlel jsem, zda vůbec otištění článku nějakým způsobem odůvodňovat či komentovat. Nakonec jsem na tím mávl rukou a řekl si, že přece o nic nejde a že bychom se měli věnovat věcem důležitějším. Večer ale do redakce dorazily hned dvě psané odezvy a už by bylo hloupé odepřít autorce původního článku možnost reakce. A tak jsme se, obávám se, zapletli do žabomyší války, ve které nakonec nejde o víc než o kus opracovaného kamene.

Mají podobné spory, pro Šrámkovu Sobotku už vlastně tradiční, nějaký smysl? Jak si můžete přečíst o pár stran dále, děláme to přece kvůli těm bohům, ne? Ať už tak či tak, čtvrté číslo časopisu Splav! jde do tisku... a kostky jsou vrženy.

Vít Kubiš-Prokopius

PROGRAM

9.00 sál spořitelny

O čtenářích a čtení na základě průzkumů

Prof. PhDr. Jiří Trávníček, M.A.

11.00 sál spořitelny

Prezentace nakladatelství Modrý stůl

13.30 zahrada Šrámkova domu

Seminář výchovy ke čtenářství

Mgr. Miloš Šlapal

15.00 sál spořitelny

Prezentace současných časopisů pro děti

Miroslav Jalovecký

16.00 Šrámkův dům

Thomas Mayne Reid – Bezhlavý jezdec

Poslech rozhlasové hry. Režie: Ivan Holeček

17.00 zahrada Šrámkova domu

Autorské čtení – Daniela Fischerová

19.30 Městské divadlo

Zahrádkáři

Divadlo Vosto5. Režie: Ondar Cihlár a Vosto5

Vstupné 60 Kč

22.00 zahrada Šrámkova domu

Svést svatého Vladimíra

Scénická koláž Holanových textů

22.00 Šrámkův dům

Mladý Törless

Německo/Francie, 1966. Režie: Volker Schlöndorff

Filmový klub

JÍDELNÍČEK

Snídaně: Dietní párek s hořčicí

Polévka: Rajčatová polévka s vločkami

Oběd: Smažené rybí filé se sýrem, br. kaše, kompot

Večeře: Vepřové maso na celeru, h. knedlík z cizrny

Hledá se... hrající neherec

Dnes vyhlášíme pátrání po hrajících nehercích pro Císařovo nové divadlo. Celosobotecké hledání vyvrcholí dnes ve 13.00 u skulptury Parmiggiani. Nalezení neherci budou využiti v páteční performanci. Pokud si myslíte, že v pátrání můžete pomoci, vezměte s sebou noviny, nejlépe čerstvé (šest z pěti redaktorů doporučuje Splav!) a přihlaste se na místě u vedoucího akce Josefa Šlerky.

Vít Kubiš-Prokopius

Mladý Törless

„Měl okamžiky, kdy se mu život v internátě stával lhostejným. Tehdy se uvolňoval tmel jeho denních starostí a hodiny jeho života se bez vnitřní souvislosti rozpadaly. Často dlouho seděl – v pochmurném uvažování – skloněn takřka sám nad sebou.“

Věty románu „Zmatky chovance Törlesse“ Roberta Musila, literární předlohy Schlöndorffova filmu Mladý Törless, dobře vystihují atmosféru i tempo příběhu mladého chovance internátu hledajícího vnitřní logiku dění, které se odvíjí kolem něj. Spolužák Basini je svými druhy čím dál hruběji trestán za spáchaný prohřešek. Törless vystupuje takřka v celém filmu jako pasivní pozorovatel těchto událostí. Sám se odmítá podílet na ponižování Basiniho, ale o nic víc není schopen přijmout ani vnucované vzdělání, svázané nepochopitelnými, ale o to pevnějšími normami. Zdá se, že svůj pobyt v internátě, který si sám zvolil, chápe jako „pouhou“ životní epizodu a cennou zkušenost. Tedy Törless jako hledající a pasivní bytost? Nikoli. Je to nakonec jedině on, kdo dokáže z celého problému mučeného spolužáka vyvodit osobní a morální důsledky. Zkušenost zpočátku prožívaná po způsobu dětské hry odhaluje v citlivém mladém hrdinovi postupně svůj morální rozměr.

Schlöndorff, pověstný v adaptacích literatury věrností duchu literární předlohy (Plechový bubínek, Rána z milosti), ozdobil tento příběh uměřenou a přesnou režií. Hudba Hanse Wernera Henzeho podtrhuje celkově sugestivní ladění filmu. Jeden z nejlepších Schlöndorffových filmů a jedno ze zakládajících děl „nového německého filmu“ můžete zhlédnout dnes od 22 hodin v Síni poezie Šrámkova domu (vstup ze zahrady).

Adam Brožík

SPLAV! – Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník

Vychází v Sobotce během konání 52. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka, od 28. 6. do 5. 7. 2008. Cena 10 Kč.

Vydává občanské sdružení SPLAV!, Milady Horákové 123, 160 00 Praha 6, IČ 266 74 122, DIČ CZ26674122.

Evidenční číslo MK ČR E 15812.

Redakce: Tereza BOTLÍKOVÁ, Adam BROŽÍK, Milena FRIDMANOVÁ, Jan CHROMÝ, František MARTINEK, Jana MELKOVÁ, Jakub NOVOSAD, Radek OCELÁK, Jan ONDEREK, Nelly PELC-VOSTRÁ, Kateřina PÍNOVÁ, Vít PROKOPIUS, Alena SKÁLOVÁ, Ondřej ŠMEJKAL, Kateřina VESELOVSKÁ.

Externí spolupracovníci: Terka LUKEŠOVÁ, Anča RAUSCHOVÁ.

Vychází za přispění Studentského fondu FF UK a Královéhradeckého kraje.

Když dělám vlastní autorskou hru mimo Vosto5, tak většinou začínám bez textu, pouze z řízených improvizací na určité téma, které se postupně pevně zafixují a vznikne přesná struktura. Ale u Vosto5 je většinou struktura jen nahozená a je vlastně vyplňována okamžitými improvizacemi před lidmi. Nevím, jestli nějaký styl sluší Vosto5 nejvíc. Teď asi nejvíce hrajeme Stand'artní kabaret, což jsou úplně čisté improvizace, kdy si předem neřeknem ani „ň“. Pokud bychom ale chtěli najít nějaké pojítko, pak by ta největší síla Vosto5 byla právě v komunikaci s diváky, ale nejen v té úplně přímé, ale i té řekněme imaginativní. A pak je celkem jedno, jestli se jedná o představení podle předem dané struktury nebo improvizaci nebo koncert. Zkrátka jde o to, že diváci cítí, že vše vzniká teď a tady, pro ně i pro nás, že prostě trávíme hodinu a půl takovou společnou hrou.

Může se vůbec člověk (para)divadlem typu Vosto5 uživit? Přesněji – může se dnes uživit jakýmkoliv „slušným“ divadlem?

Všichni říkají, že se divadlem uživit nedá, a proto člověk musí dělat v reklamkách, muzikálech nebo seriálech. Já myslím, že to je do značné míry alibi. Kdyby člověk opravdu vnitřně chtěl, kdyby to bral jako výzvu a rozhodnutí a hlavně kdyby ho pro jeho talent divadla chtěla, asi by se „slušným“ divadlem uživit dokázal. Anebo je ještě jiná cesta, kdy ho ani divadla nemusejí chtít a dá se žít z vlastních projektů financovaných pomocí grantů. Ale nežil by si na vysoké noze, spíš na hodně nízké. Já dělám divadlo tak, jak ho dělat chci, vybírám si témata, náměty, lidi. Chci mít úplnou svobodu rozhodovat se o tom, jakou práci vezmu, podle lidí, se kterými mám možnost pracovat, ne podle výšky honoráře. Proto občas chodím na castingy reklam a něco si přivydělám. Ale šlo by to i bez toho.

Spousta diváků tě zná mimo jiné i díky tvému působení v Ypsilonce, Dejvickém divadle či jako moderátora Baráže, pořadu televize Óčko. Jak spolu tyhle tvé aktivity souvisí? Jsou natolik různorodé, že při jedné odpočíváš od dalších?

Ony ty aktivity nejsou zas tak různorodé. Všechno se to týká divadla. A od toho se odpočinout snažím, ale moc to nejde. Ale zrovna včera mi jeden kamarád říkal v půl třetí na baru: „Hele, tohle je fakt už poslední panák. Víc nedám. Ráno operuju oči.“ Tomu říkám různorodé aktivity.

Kateřina Novosadová-Veselovská

Inzerce

V městské knihovně probíhá doprodej loňských šrámkosobotkových triček, cena 99 Kč. K dispozici jsou dámské velikosti S a M a pánská velikost S. Vzor „červený králíček“ je bohužel již vyprodán, můžete si vybrat mezi vzorem „voodoo“ a vzorem „srdcová panenka“.

V informačním centru můžete zakoupit měsíčník pro světovou literaturu Plav, a to jak starší čísla (za 10 Kč), tak čísla novější (za 49 Kč), od odpoledních hodin i číslo zbrusu nové, věnované dětské literatuře národů, které jsou v Česku zastoupeny výraznou národnostní menšinou. V čísle najdete mj. recenzi na knihu Tobiáš Lolness.

Sobotka chráněná a roubená

Kulturní památky podléhají zákonné ochraně. Konkrétní věc může být kulturní či národní kulturní, případně movitou památkou. Z hlediska zákona je památkou jen to, co je za ni prohlášeno a zapsáno v Ústředním seznamu. Plošnou ochranou jsou památkové rezervace, památkové zóny (vesnické, městské či krajinné) a ochranná pásma (památek, rezervací nebo zón).

V roce 1987 byla podstatná část Sobotky zahrnuta tehdejší ONV v Jičíně do nově prohlášeného ochranného pásma státního zámku Humprecht a v roce 1990 Východočeský krajský národní výbor v Hradci Králové zahrnul Sobotku mezi 33 sídel, jejichž historická jádra prohlásil za památkové zóny. Na území Sobotky se nachází celkem 50 prohlášených kulturních památek (kostel, Mariánské sousoší, sv. Anna, 2x sv. Jan Nepomucký, dva pomníky, busta, kašna, 9 domů a veřejných budov, 32 (!) venkovských usedlostí a zámek Humprecht). V pořadí nelze určit jednoznačného vítěze: naprostá většina soboteckých památek byla prohlášena v roce 1958 při přijetí prvního památkového zákona. Poslední zápis byl učiněn v roce 2005. Zámek Humprecht s nedalekým hradem Kostí se navíc roku 2008 na základě vládního nařízení staly národními kulturními památkami.

Vysokou památkovou hodnotu mají především některé z domů v centru města. Na východní straně náměstí fronta domů č. p. 215 – 216 – 217 – 218 – 219 důstojně konkuruje měšťanské architektuře mnohem známějších českých rezervací. Na jižní straně náměstí pak najdeme všem účastníkům festivalu dobře známou řadu č. p. 3 – 4 – 5 – 6, mezi nimiž se vyjímá věž bývalé empírové radnice, jinak s renesančním jádrem.

Zřejmě nejvýznamnější stavba však zůstává poněkud skryta zraku neznalého návštěvníka. Děkanství č. p. 2 na Malém náměstí je hmotově sice intaktní, avšak bohužel s fasádou částečně setřenou při necitlivé obnově v 60. letech. Tato původně renesanční budova s barokními štíty z období kolem r. 1700 tvoří významný prvek rezervace a spolu s kostelem vytváří prostředí, které bychom hledali spíše mezi památkami významných velkých sídel.

Pod kostelem na pohledově exponovaném nároží naproti městskému úřadu pak najdeme hodnotný dům č. p. 10 – bývalý špitál, původně renesanční s pozdější barokní přestavbou, který tvoří výrazný předstupeň ke vstupu do centra od jihozápadu.

Gansův dům č. p. 129 z r. 1754 v jihozápadním rohu náměstí je pak další hodnotnou a zajímavou budovou s podsíní a pavlačí.

Na rázu Sobotky má velký podíl rozsáhlý soubor staveb lidové architektury. Typologicky se jedná převážně o pojizerský roubený dům, z něhož je někdy vyčleňován sobotecký patrový statek jako samostatný podtyp. Do této kategorie patří i zřejmě nejznámější sobotecká památka tohoto druhu, Šolcův statek, č. p. 33, jednopatrový s boční pavlačí. Dalšími hodnotnými lidovými stavbami v Sobotce jsou například domy č. p. 27, 34, 35, 65 z r. 1782 s pavlačí, 75 z roku 1736 s boční pavlačí, 112, 115 s dvorní pavlačí, 123, 151, 155 a mnohé další – nelze vyjmenovat všechny. Mezi stavebně nejzajímavější domy pak řadíme č. p. 117 – roubený jednopatrový dům z r. 1738 s arkádovou pavlačí na dvou stranách, částečně přezděný včetně čelní arkády v 1. polovině 19. století, který najdeme v dříve zmiňovaném zákoutí se sochou sv. Anny. Přejme si, aby se dočkal úspěšné rekonstrukce – současné zabezpečení muselo být provedeno úředně bez přičinění vlastníka.

Z ostatních památek uvedme alespoň známou kašnu od J. Havlíka na náměstí, datovanou 1847. Jako kuriozitu můžeme zmínit návrh J. Mánesa na výmalbu solnice, tehdy divadla, který byl po r. 1854 realizován, ovšem za starostování G. Maštálky, původně ochotníka, jednoduše zabílen a dnes se nám dochoval pouze právě zmiňovaný návrh, uložený na radnici. I takové příběhy zná památková péče.

Je nesporné, že Sobotka je z hlediska památkové péče cennou lokalitou. Příště se budeme věnovat soboteckým sochám.

Hynek Zlatník

Několik slovníkových hesel

Když jsem si přečetla název pondělní přednášky – Východiska, situace a mezinárodní kontext ilustrace v dětské literatuře –, těšila jsem se, že se dozvím něco víc o smyslu a přínosu ilustrace pro dětskou knihu, že se bude povídat o jejím estetickém potenciálu, významovém prolínání s textem nebo dotváření knihy jako celku. Žádnému z těchto témat se však doktor Reissner při přednášce nevěnoval. I když mluvil příjemným hlasem a pravděpodobně disponuje hlubokou znalostí tématu, poskytl posluchačům víceméně pouze jakýsi přehled několika českých ilustrátorů a představil jejich spolupráci se spisovateli. Přednáška to byla určitě přínosná, ale člověk, kterého přivedl zájem o něco jiného, než se dá vyčíst v leckteré knížce nebo encyklopedii, a který čekal třeba to, že mu při odchodu budou v hlavě kroužit nezodpovězené otázky, kterých v tématu vztahu ilustrace a literárního díla určitě vyvstává mnoho, opouštěl sál pojišťovny zklamán.

náčků/panenek se stanou chlapečci/holčičky. Kamaráda Kahánka to ovšem nezachrání a umře vám v náručí.

Pravděpodobnost takového šťastného konce je ovšem zhruba taková, jako že se spolknutí žralokem potkáte v jeho žaludku se svým otcem, který vás šel zachránit.

Inu, ortodoxní katolická morálka Itálie druhé poloviny devatenáctého století (o pět let později než Broučci, viz na jiném místě dnešního čísla). Poslouchej, ty harante, i když nevíš proč. A když nebudeš poslouchat, v lepším případě přijdeš o nožičky, v horším o život.

Komu by nestačila knížka, může si čas od času dopřát na televizních obrazovkách legendární černobílý loutkový večerníček nebo se pít po záznamu inscenace divadla Drak. Impregnovaná dřevěná loutka politá benzínem, zapálená, pobíhající po manéži a volající „Geppetto, pomoz mi, já hořím,“ straší ve snech dosud jistě nejedno dítě, dnes již dospělé.

Jan Smolka

P. S.: V článku jsou popsána jenom některá Pinocchiova „dobrodružství“. V oné útlé knížce je jich ještě mnohem víc...

Já dělám divadlo tak, jak ho dělat chci...

Rozhovor s Jiřím Havelkou

Letos v březnu jsi byl oceněn Cenou Alfréda Radoka jako Talent roku 2007. Je talent pro divadelníka zásadní, nebo to jde i bez něj?

No talent je asi hlavní, ale žádná cena ho nepotvrdí. Svým vlastním talentem si asi člověk nemůže být jistý nikdy, protože pochybnosti vždy vítězí, ale u druhých se hodnotit dá. Navíc u divadla mi to přijde ještě očividnější. Mám pocit, že „talent“ poznám jako divák po prvních pár minutách pobytu herce na jevišti. Ale to nadání je taky vždy různě členěné, ono to staré mudrlantské heslo, že „každý má talent na něco jiného“ asi platí. Takže i v divadle může být někdo talent na improvizaci a jiný úplné dřivo, ale zase má třeba nadání na práci s textem. I když v divadle se to všechno hodně prolíná.

Jak je vlastně možné, že „Vostopětka“ nebyla objevena jako Talent roku mnohem dřív?

To nevím. Jednak to bude asi proto, že Vosto5 není stálý soubor hrající v kamenném divadle, jednak to bude proto, že Vosto5 kolem sebe moc nekřičí, ale spíš objíždí festivaly se stanem, a jednak proto, že ta cena se nedává kolektivům. Ještě je možnost, že Vosto5 nemá talent. Ale to je asi blbost, ne?

Zahrádkáři jsou jednou z těch inscenací divadla Vosto5, která má předlohu a snaží se jí držet. Je ti tenhle způsob práce bližší, nebo upřednostňuješ Ondarovu inspiraci novým cirkusem a improvizací? Kamenné divadlo, Stand'artní kabaret nebo snad kapela? Která z těchto poloh sluší Vosto5 nejvíc?

Proč nemám rád Pinocchiova dobrodružství

V naší rodině se traduje historka o způsobu výchovy, který praktikoval jeden z mých prastrýců na svých dětech. Když jeho synové v předškolním věku zlobili, zlověstně otvíral troubu, ukazoval jim pekáč a volal „tak, ještě chvíli budete zlobit a s mámou si vás tady upečeme“. Neupekli a účinek tohoto výchovného prvku mi není znám.

Proč o takové věci vyprávím v souvislosti s Pinocchiem? Však uvidíte. „Pinocchio“ je přehlídkou toho, co se vám jako dítěti může stát. Zkuste si neposlechnout a umlčet někoho, kdo vás k něčemu nutí a říká bez důkazu, že pro vaše dobro... Minimálně usnete hladý a zimou u ohřívadla a ohoří vás nožičky. Pak přijde citové vydírání. Podívej, kvůli tobě si tatíček odřekl snídani a prodal v zimě svou jedinou kazajku, a to má za všechno! Nechce se vám do školy? Přijde zlý loutkář a už už vás přikládá na oheň. Už se vezete. Pokud jste neshořeli v loutkářově ohni, okradou vás kocour a lišák. Zlí loupežníci vás oběsí na stromě. Nestačilo? Žalem kvůli vám umře víla Modrovláska, pardon, vaše maminka. Ještě pořád se vám do té školy nechce? Obviní vás z vraždy spolužáka a půjdete do vězení. Když neshnijete tam, stane se z vás osel. Budete muset pracovat v cirkuse, a když zchromnete, nechají z vás udělat kůži na buben. A pokud se nějakou šťastnou náhodou dostanete i z toho, spolkně vás žralok.

Naděje, náznak happyendu? Ale ano, ovšem. Pokud máte opravdu dobré srdce a dostatečně se obětujete, maminka-Modrovláska ožije a může se stát, že i z vás pa-

Odpovědi na některé otázky, které mě zajímaly, jsem se od pana doktora Reissnera pokusila zjistit aspoň při rozhovoru po přednášce:

Jak byste jako člověk, který se už dlouho věnuje dětské literatuře a ilustraci v ní, odpověděl na otázku, která je tématem letošní Šrámkovy Sobotky: mají si co číst?

K současnému stavu dětské literatury určitě nejsem skeptický. Jsou jiné vnější podmínky, ale literatura je stále kvalitní. Některé děti po ní sahají samy a je třeba jim pomoci do ní nahlédnout, ostatní děti je třeba podpořit v hledání dobrých knížek. To je úkol rodičů a učitelů. Dobrá literatura tu je, ale k někomu se prostě nedostane. K tomu, představit dětem aspoň to nutné, je potřeba určitého úsilí a hledání.

Číst podle vás znamená číst text, nebo vnímat celé dílo i s jeho ilustracemi? Jak důležitá je ilustrace pro celkový dojem z četby?

Ilustrace ovlivňuje dojem z četby zásadně. Poté, co přestane mít dominantní funkci v knihách pro nejmenší, má funkci iniciační, kontextovou a otevírá jiné souvislosti. V dobré knize pro děti je partnerství mezi ilustrací a textem rovnocenné. Tomuto ideálu by se kniha jako celistvé dílo měla snažit přiblížit.

Dalo by se několika slovy říci, jaký je úkol, smysl ilustrace?

Ilustrace by měla umožnit nahlédnout jinou estetickou kvalitu, než je ta literární, ale která s ní souvisí. Ilustrace nekopíruje, ale obohacuje.

Jak důležité je sepětí ilustrátora s autorem? Bývá základem knihy i dnes?

Není výjimkou ani dnes, například dvojice Šrut a Miklínová. Mělo by to fungovat. Jde to i bez toho, ale propojení je nejlepší.

Je ilustrace interpretací?

Neměla by být. Je to něco navíc, co jde souběžně s textem. Měla by obohacovat, oživit.

Alena Skálová

Poslušně až do smrti

Poté, co jsem se včera v sále spořitelny v jedenáct deset dozvěděl, že přednáška Věry Brožové o Broučcích bude trvat alespoň devadesát minut, začal jsem se okamžitě strachovat, zda stihnu oběd.

Nutno však přiznat, že během vlastní prezentace se na ukojení primárních pudů zapomínalo celkem snadno. Přednáška byla nabitá informacemi. Ve vymezeném čase stihla Věra Brožová probrat dobový kontext Broučků, obsahové zajímavosti, osobu autora i osudy knihy ve dvacátém století.

Průměrný znalec díla (jako například autor článku) se tak například dozvěděl, jak pouhou náhodou bylo Karafiátovo dílo pro čtenáře objeveno, že postava Janinky měla patrně reálný předobraz v skotské šlechtice Miss Jane Buchanan, nebo že existoval člověk, který dokázal z knihy, napsané evangelickým farářem, při překladu do ruštiny zcela vyparovat Boha.

Přednášející dlouho rozebírala Karafiátovo pojetí smrti. Přece jen není obvyklé zakončit dětskou knížku smrtí všech hrdinů. A Broučkova oblíbená pohádka na dobrou noc, ve které neposlušná kotátka uhoří i s chaloupkou, působí z dnešního pohledu téměř dekadentně. Důvody vidí Věra Brožová jednak v poněkud drsnější době vzniku knihy, kdy byla smrt příbuzných častější než dnes, jednak v autorově kalvinistickém pojetí morálky – poslušnost (Bohu či rodičům) je jedna z nejvyšších hodnot a za neposlušnost tedy přirozeně musí následovat patřičně vysoký trest.

Závěr přednášky pak ještě patřil přehledu různých ilustrací Broučků – překvapilo mě, kolik si toho o vývoji díla skrz ně člověk uvědomí.

Za svou přednášku byla Věra Brožová odměněna velmi stylově – karafiátem.

Ondřej Botlík-Šmejkal

Kriticky myslet

Aby nebyla mýlka, název semináře „Úvod do kritického myšlení“, jenž se pod vedením Mgr. Blanky Kotoučové konal na zahradě Šrámkova domu, slibuje totiž leccos a může být poměrně matoucí: ve skutečnosti šlo o základní didaktický seminář pro učitele a adepty učitelství. Po počátečních obtížích s přílišným počtem zájemců se vyjasnilo vcelku jednoduché schéma semináře – nejprve praktická ukázka, pak metodické rozebrání tzv. třífázového modelu učení, totéž v obměněné podobě zopakováno v druhé části již s menším počtem účastníků. Klíčovými fázemi učení zde jsou: evokace (brainstorming nad tématem, výsledkem jsou dva typy vybavených informací, „vím“ a „chci vědět“), získání nových informací (z četby, výkladu, médií) a reflexe („dozvěděl jsem se“ a „ještě chci vědět“, utřídění znalostí).

Zazněly také konkrétní a inspirativní pedagogické rady a praktická ukázka (na tématu postavení ženy v renesančním světě) prokázala efektivitu této metody. Věc má však podle mého názoru i svá úskalí: metoda práce ve skupinách, zde díky aktivitě zúčastněných dosti úspěšná, více než pravděpodobně ztroskotá, setká-li se s prostým nezájmem většiny vyučovaných, jak si to pamatuji ze svých nedávných středoškolských let. V pětičlenné skupině, z níž tři nemají o věc nejmenší zájem, snadno dojde k demotivaci také zbylých dvou. I tato z moderních didaktických metod, velmi spolehlivá na žákovu samostatnou aktivitu, skrývá v případě nevhodné aplikace nebezpečí dnes nadmíru aktuální – výjimečný prostor pro lenost a vychytralost namísto skutečného úsilí o vzdělání. Nechtěnou ilustrací tohoto nebezpečí byla i praktická část druhé poloviny semináře, jež věnovala vedle prezentace výsledků práce až příliš mnoho času domyslnému vzájemnému pochválení zúčastněných.

Je tedy vhodné dodat: jelikož je neméně než vštípení znalostí cílem zmíněných fází i rozvíjení kritického myšlení vzdělávaných, je kromě metody, byť jakkoli dobré, při jejich realizaci nezbytně třeba i – kriticky myslet.

Radek Špína-Ocelák

„Luxusní mramorový předmět“ aneb co je a není důležité

Zúčastnila jsem se důstojné oslavy odhalení pamětní desky. (Přiznávám, že poprvé.)

S potěšením jsem vyslechla projev Marie Sekerové. Zasvěceným oživil známé skutečnosti, náhodným přítomným sdělil to, co se na pamětní desku nevejde. Formou kultivovanou, důstojnou, odpovídající významu události. Vřelý dík.

Délku pomlčky na vkusné a decentní pamětní desce nepovažuji za hodnou zmínky. A kdo je obeznámen s korespondencí Fráni Šrámka s jeho celoživotní družkou, pochopí, že jméno Šrámková k příjmení Hrdličková patří.

Jana Křenková

Polemika

Blahopřeji si, že k prvním letošním reakcím čtenářů Splav!u dal podnět právě můj článek. Mrzí mě ovšem, že reakce paní Lederbuchové vychází z nepochopení jeho hlavních tezí. Stručně řečeno, na pamětní desce jsou dvě hlavní chyby: spojovník obklopený mezerami v časovém údaji a spojovník obklopený mezerami ve jméně. V prvním z nich bych spatřovala pomlčku (jak o mně tvrdí paní Lederbuchová) opravdu ráda, poněvadž by to na rozdíl od reálného stavu vyhovovalo platným pravidlům. Na spojovníku ve jméně bych naopak neměla nic (pomlčka by tam patřila jen v případě, že jméno Šrámková chápeme jako přezdíku), jen bych jej zbavila zmiňovaných mezer.

Věřím, že výtvarnou stylizaci bych byla schopná rozpoznat a ochotná pochopit. Pokud jsou snad chybné spojovníky na desce ve skutečnosti umělecky stylizovanými pomlčkami, je to ovšem rovněž chyba. Jestliže se nějaký znak ve zvolené stylizaci blíží jinému znaku, který je z typografického či jiného hlediska nevhodný nebo dokonce nesprávný, je na zadavateli zakázky, aby takovou stylizaci zamítl. Bylo by například z uměleckých důvodů omluvitelné použití písma, v němž by se měkké i podobalo ypsilonu („Myloslava Hrdlyčková“)?

K věcné reakci paní Křenkové, za niž rovněž děkuji, bych ráda podotkla jen tolik, že právě takové zdánlivé drobnosti, jakými je „délka pomlčky“ (nebo kvalita mramoru, přesné vodorovné umístění okraje desky ap.), ve výsledku rozhodují o celkové úrovni díla. Slovy klasika: dokonalosti se dosahuje maličkostmi, ale dokonalost není maličkost. Každý by se měl rozhodnout, zda chce usilovat o dokonalost, či jen o průměrnost.

Tereza Šmejkalová-Botlíková

Polemika

Přepis „mašán“ je v porovnání se skutečnou výslovností samozřejmě jen nedokonalou náhražkou, stejně jako nejspíš vhodnější přepis „mašén“. Souhlasím s tím, že mezi oběma nosovkami je rozdíl, a to kdekoliv ve Francii. V Grenoblu, kde jsem rok a půl žila, je ovšem pes spíše [šján] a ono druhé slovo spíše [šjón], takže také místo mašénu jsem si vlivem lokálního posunu ve výslovnosti zvykla na mašán. Pokud jsem tím čtenáře uvedla na scestí, pak se jim omlouvám. Věřím ale, že alespoň někteří z nich si stejně jako já v mládí listovali výslovností jmen například ve verneovkách (Dvacet tisíc mil pod mořem: Delacroix – delakroa, Dieudonné de Gozon – djedoné d gozon). Jestliže si také později rovněž prožili šok z toho, že rodilí mluvčí to říkají trochu jinak, pak už jsou snad imunní a žádným českým přepisům hned tak nevěří...

Tereza Šmejkalová-Botlíková

Kauza spojovník

Korektorské okénko ve včerejším Splav!u bylo velmi poučné – poučilo své čtenáře o sémantických funkcích a pravopisu spojovníku a pomlčky a vzalo si k tomu jako záminku nápis na pamětní desce na Šrámkově domě připomínající osobnost Miloslavy Hrdličkové.

Toto okénko inzeruje svou dovzdělanost velmi přesvědčivě, jen ta záminka je nepřesvědčivá. O údajné „nedovzdělanosti iniciátorů akce“ (tj. zřízení, instalace a odhalení pamětní desky) má svědčit prý záměna správného spojovníku mezi jmény Hrdličková a Šrámková za nesprávnou pomlčku. Okénko je nejenom korektorské, ale též jasnozřivé (či křivozřivé?), neboť ve výtvarné stylizaci spojovníku graficky vyjádřeného čtverečkem spatřuje pomlčku, stejně ve čtverečku mezi letopočty narození a úmrtí.

Korektorské okénko, věz, že znalost pravopisu iniciátorů akce nebyla na překážku výtvarné stylizaci písma, která spojovník může graficky realizovat čárkou, čtverečkem, trojúhelníkem, kolečkem, kytičkou, hvězdičkou a možná ještě jinak. Cožpak jsi se, korektorské okénko, ještě s těmito výtvarnými rejdy nikdy nesetkalo? Pokud sis nevšimlo ekvilibristiky v nepravopisné záměně velkých a malých písmen a dalších grafických výtvarných svévolí, je nejvyšší čas, abys tomu začalo věnovat pozornost – čeká tě hodně zbytečné práce.

Je škoda, že s zůstal zavřený objektivní informaci o průběhu odhalení desky a o pěkné atmosféře slavnostní chvíle, o níž se zasloužila přednesenou vzpomínkou paní Marie Seckerové. Některá okénka jsou sice dovzdělaná, ale bohužel slepá.

Ladislava Lederbuchová

Společnost mrtvých básníků a horkem umořených účinkujících

Jiří Šlupka Svěrák včera řekl, že bychom se měli víc kriticky „rozjet“. Takže, pro ty, co „básníky“ nenavštívili, jen krátká rekapitulace. Ve tři již byla u kašny připravena skupinka lidí a čekala, kdeže to tedy skončí. Poté, co jsme byli seznámeni s praktikami Císařova nového divadla a transformování z diváků na aktéry, jsme vyrazili k Parmiggianimu. Nezasvěcenci do tajů společnosti během cesty moc nehovořili a myslím, že stejně jako já přemítali o věcech budoucích. A také o místě u Parmiggianiho.

Tak, jsme zde! Sesedli jsme se do jakéhosi tvaru, prvotní záměr byl nejspíš vytvořit kruh, ale co. Čtené dílo bylo od Alexandry Berkové, z Knížky s červeným obalem, povídka nesla název Funus. Kolovaly dva papíry v protisměru a na přeskáčku se četlo. Všichni přítomní (včetně psa) se bavili a s napětím očekávali přednes dalšího ze spolučtoučích. Po skončení jsem téměř odevšad slyšela, že by si to ti dotyční ještě rádi zopakovali.

Teď tedy ta kritika: co mi vadilo (a nebyla jsem sama), bylo, že někteří zúčastnění mluvili značně potichu. Je pravda, že někdo s tím asi nic moc neudělá nebo byl pořád zaskočen z oné podlé změny, ale mohli se aspoň snažit. Za druhé: děsivý zásek ve výslovnosti jistého člena (mě) v česko-italské pasáži, která můj jazyk natolik zaskočila, že bych v té chvíli nepřečetla ani „piccolo“.

Ještě k vybranému tématu. Funus. Zřejmě byl jeho výběr reakcí na nedávnou autorčinu smrt. Ale – chudák mrtvá žena. Chvilku poté, co zemře, ji vyberou a ještě čtou její FUNUS! No není to k naštvání?

Terka Lukešová

Bledomodrý Peter

Včera zaznela v Šrámkovom dome prvá zo série pripravených rozhlasových hier o bledomodrom psícati s menom Peter. Stvárnila ho Jiřina Bohdalová a ako sme sa dozvedeli, táto rola pre ňu predstavovala vôbec prvú príležitosť pre rozvíjanie hlasu príšeriek ako Křemílek a Vochoňka, Rákosníčka či strigoňských potvor a nesmrteľných tiet. Petrov hlas má už v sebe celé spektrum polôh, ktoré Bohdalová počas svojej kariéry neskôr vytvorila: na jednej strane dôverčivosť, plachosť a nevinnosť vyúsťujúce v seba-lútosť a pocit krivdy, no s istou dávkou prešibanosti, vypočítavosti až záľudnosti, ktorých zárodok som cítila, i keď postave malého Petra ešte nepatrili. Bolo pre mňa pôžitkom sledovať na nahrávke z r. 1964 počiatky hlasu, ktorého modalita a odtienky s veľkým potešením počúvam dodnes.

Dej Bledomodrého Petra kopíruje štruktúru rozprávky o škaredom káčatku, akurát s trochu idealistickým záverom. Zatiaľ čo káčatko po čase odstrkovania a zneuznávania nájde svoju rodinu u labutí, bledomodrý Peter si nájde kama-

ráta kapitána Jeffa a s ním sa doplaví na ostrov bledomodrých psov, kde o žiadnych iných než bledomodrých psoch nikdy nepočuli. Dobro ako v správnej rozprávke, i keď s truchlivým začiatkom, zvíťazí nad zlom, i keď vo vzduchu visí: Nájde si každé bledomodré šteniatko ostrov so svojou rodinou?

V programe bola táto rozhlasová hra uvedená ako „skomuzikál“ a hudba v nej naozaj bola používaná nielen ako náladotvorný „podmaz“ či číslo predeľujúce jednotlivé scény, no zasahovala i do reči. Veľmi hravo pôsobilo prevádzanie zvukomalebných prvkov zvieracej reči jednak do názvov (kocúr cestujúci do Mňau Yorku) a jednak do dialógov, kedy zvieracie citoslovčia boli zakomponované do „ľudskej reči“. Reč prechádzala plynule do spevu takým spôsobom, že známe hudobné motívy ešte podporili komickosť situácie. Absolútnym vrcholom bol pre mňa moment útoku starého pilouna na loď Veroniku sprevádzaný melódiou Mackieho Messera. Inokedy sa hudba vynára z ruchov mesta a zvukov činnosti na spôsob filmu Tanec v temnotách.

Až som si nostalgicky povzdychla nad týmto vtipne, hravo a do detailov prepracovaným rozhlasovým skvostom 60-tych rokov. Zatiaľ neviem, či deti majú čo čítať, ale pokiaľ sa táto posledných 7 rokov neuvádzaná rozhlasová hra dostane do rádii či na nosičoch do detských izieb, rozhodne majú čo počúvať.

A na záver mám na vás tri otázky. Inšpirovalo ma, že som ani za svet nevedela, ako sa rozprávkové postavičky, ktoré z detstva poznám, nazývajú v češtine. Tak schválne: Viete, ako sa prekladajú do slovenčiny mená Křemílek a Vochomůrka? A viete, ako sa v slovenskej verzii volá rodina Smolíkových? A čo Bolek a Lolek?

Milena Fridmanová

Vypadlá zlá milá

Kdo na promítaní krátkých filmů Galiny Miklínové alespoň trochu sledoval titulky, možná si všiml jména Pavla Šruta jako autora některých námětů (určených především dětem) k jejím animovaným filmům. Při prvním festivalovém autorském čtení v zahradě Šrámkova domu jsme se seznámili s trochu odlišným spisovatelovým žánrem.

Kdo by neznal osobnost Pavla Šruta – a teď nemyslím jako osobnost literární, ale „fyzickou“, zkrátka vizuální –, možná si na začátku říkal (jako já), kdeže je, kdo to tam nosí čtecí stůl a mikrofon... Milé překvapení, když zjistíte, že „ten pán“ je opravdu účinkující autorský čtenář.

Jak jsme se na začátku dozvěděli, skutečnost, že se četlo právě z knihy „Zlá milá“, byla... náhoda. „Vypadla na mě z knihovny,“ vysvětlil nám autor. Říká se, že náhoda je blbec, ale v tomto případě dodávám, jak kdy a hlavně jak pro koho. A „čtení“ mohlo být započato, jen co byla do davu poslána obálka knihy, abychom, slovy autora, „věděli, jak jsem tenkrát vypadal, když jsem to psal“.

Škoda, že ač byla na zahradě atmosféra na Zlou milou přímo natěšená, spousta posluchačů z ní možná neměla nic moc, nebo vůbec nic. Přestože byl hlas Pavla Šruta posí-

zor zastával Havel vůči komunistům a jejich straně i po listopadu, kdy nebyl ochoten navrhnout a prosadit zákaz této strany, která se také, bohužel, nestala mrtvolou. Velmi negativní důsledky toho vidíme dodnes.

Dopisy, dokumenty i úvodní text Hamanův zachycují atmosféru doby, která je dnešní mladší generaci už (bohudík) vzdálená a asi i nepochopitelná. Leč byla tehdejší tvrdou realitou, my starší a staří jsme v ní byli nuceni prožít většinu života.

Lukáš Novosad správně pochopil, proč korespondence není oboustranná. Mé dopisy se patrně u Havlů nezachovaly, čemuž se nedivím. V pár případech jsem našel své asi jen přibližné koncepty a nějaký průklep (z toho ta citace), ale nejsem si jist, do jaké míry odpovídaly textům dopisů skutečně odeslaných. A ještě k připomínce o technických poznámkách: jejich uvádění v edicích korespondence je běžné, zcela normální.

Pokud bude mít někdo o knížku Lukášem Novosadem připomenutou a vlastně i doporučenou zájem, myslím, že by se její výtisky ještě našly.

Aleš Fetters

Pozn. red.: Recenzi na knihu Překročená hranice z pera Lukáše Novosada najdete v druhém čísle ložského ročníku časopisu Splav! Ve formátu PDF je stejně jako ostatní starší čísla časopisu ke stažení na adrese <http://casopis.splav.cz>.

Malý příspěvek do hnidopišské rubriky aneb Konec mašánů v Čechách

S povděkem kvituji, že letošní Splav! míní tepat různé jazykové i grafické zlořady naší společnosti. Konečně můžu někde poukázat na to, co mi dlouhodobě kazí náladu, totiž na špatnou výslovnost některých francouzských slov v češtině. I zde mě inspirovalo včerejší číslo soboteckého věstníku, které přineslo mj. článek „Hledá se... univerzální bazmek“. V jinak svěže pojatém příspěvku se několikrát vyskytl trestuhodný výslovnostní přepis slova „machin“ jako [mašán]. Pakliže byste tento sám o sobě nevinný zvuk naservírovali roditelům mluvčím, patrně by se divil, proč za každým druhým slovem říkáte „žvýkaje“. Mezi „machin“ [mašén] a „machant“ [mašán] je totiž velký rozdíl. Právě tak jako mezi „chien“ [šjén] (česky „pes“) a „chiant“ [šján] (do češtiny radši nepřekládejme, ale také se jedná o přechodník přítomný).

Když už jsem si s tím začala, uvedu na pravou míru i pár dalších případů: každý francouzský Nicolas (tj. jak Sarkozy, tak i ten z „Angeliky“) se čte bez koncového -s, tedy [nikola]. Značka auta se vyslovuje [sitroen]. A v hospodě žádejte pokud možno [soviňon]. Šiřte, prosím, tyto informace dál. Díky.

Michaela Otterová

Evropany tím, co svrchovaně přesahuje každodennost a naši konečnost. Na naše plahočení hledí z jiné perspektivy. Z perspektivy, v níž se orientace pouze na užitnost jeví jako to největší otročení, které je navíc vždy a jedině ukončeno smrtí. Filosof, religionista nebo bohemista mají ve svých oborech možnost zahlédnout svou vlastní existenci právě z této božské perspektivy a získat tak odstup od své konečnosti, a díky tomu se stát svobodnějšími.

Studium neužitečných oborů není jediná bohoslužba, kterou lidé konají. Z užitečnosti se vymaňuje například každý recitátor poezie, ať už deklamuje nonsensové verše, dětské říkanky nebo Holana. Až se vás tedy příště bude někdo ptát, proč děláte tak neužitečné věci, jako je studium filmové vědy nebo recitace básniček, v klidu mu odpovězte, že to děláte kvůli bohům. Nebude mu, než vám uvěřit. Nikdo si přece nechce bohy rozhněvat, že?

Josef Šlerka

Nad loňským Splav!em

Velmi mne potěšila loni v soboteckém... věstníku Splav! otištěná recenze Lukáše Novosada Překročená hranice o „naši“ knížce Epizoda z 60. let. V pořadí (pokud vím) osmá zmínka, ale zato nejrozsáhlejší, nezůstávající jen u konstatování toho, co je na knížce vidět při pouhém jejím prolistování.

Knížka vznikla z mé iniciativy, protože mi přišlo líto nechat Havlovy dopisy z druhé půli 60. let ležet ladem v mém soukromém archivu. Proč jsem se rozhodl vyjít s nimi tak pozdě, vysvětluji ve svém textu. O studii doc. dr. Aleše Hamana v knize Novosad píše velmi podrobně, kriticky rozebírá zejména jeho styl. S těmito výtkami by musel ovšem polemizovat on, pokud se k němu text Novosadův vůbec dostal. Můj vrstevník i jmenovec Haman se zasloužil nejen o „rozměr“ knížky, ale i o její titul. Oslovil jej a získal pro knížku čtvrtý (a nejzáslužnější) autor, jímž je vydavatel Ing. Petr Lachman. (Obávám se, že na knížce nevydělal.) Jeho zásluhou je její tvář a zejména právě ty dokreslující dokumenty, které mohly být zajisté seřazeny jinak, chronologicky, což by asi nemusel být problém. Ten „jeden článek proti Havlovi“, jak označuje Lukáš Novosad text z Nové myslí, nebyl tehdy ovšem jen tak nějaký „článek“, byl to „zásadní stranický dokument“ zaměřený zdaleka nejen proti Havlovi, ale také proti prof. Václavu Černému a zejména proti celému tehdejšímu kulturně politickému uvolňování. Důsledky „odvahy“ postavit se proti oficiálnímu stranickému textu se ovšem, byť opožděně, dostavily.

Za motiv i z dnešního hlediska podstatný považuji v dopisech Havlových ten, který se týká ohlasu na kritiky názorů Ladislava Štolla. Havel tvrdí, že jejich „jediný výsledek je, že tato mrtvola je opět vyhrabána na světlo...“ (s. 53). Jenže Štoll v té době „mrtvolou“ nebyl, z jeho „Třiceti let bojů...“ se oficiálně (bohužel) stále vycházelo a on se nedlouho po tom stal ředitelem Ústavu pro českou literaturu ČSAV s vlivem velmi „živým“ (např. a mj. likvidace prof. Felixe Vodičky). A tady snad přemýšlivému čtenáři neuniklo, že podobný ná-

len mikrofonom, daleko ho slyšet nebylo. Kam se vloudila chybička... Určitě do mikrofonu. Zlou milou jsme si bohužel moc užít nemohli, ale i to, co jsem alespoň já slyšela, jsem si užila, jak se dalo.

Kdo byste chtěl mít srovnání autorského čtení a „recitace“ neautorem, dodám snad jen, že Zlá milá byla Českým rozhlasem zpracována jako rozhlasová hra s Viktorem Preissem a dalšími.

Anča Rauschová

Pravdu mají mladí, silní a statní

Zařazení Tolstého Příběhu koně na repertoár Městského divadla v Mladé Boleslavi lze považovat za poměrně dobrý dramaturgický tah, zvláště má-li soubor k dispozici prostor malé scény. Horším nápadem by se mohlo zdát přenesení této inscenace do sobotecké sokolovny. Rozdílný prostor vyžaduje rozdílnou práci herců a úskalí je tedy nasnadě. Nicméně...

Mladoboleslavští se nenechali nezvyklým prostředím přelstít – především díky již tradičně důsledné, byť místy příliš zatěžkané a pomalé deklamaci. Ostatně, nehráli tu poprvé. I tentokrát byl citelný rukopis dvorního režiséra divadla v Mladé Boleslavi Josefa Kettnera. Soubor je veden k typu herectví, který konvenuje právě klasickým romantizujícím námětům – jako letošní Příběh koně či loňská Romance pro křídlovku. Stylizace je dovedena do důsledků, v případě Příběhu koně je navíc podpořena zvukovou kulisou sestavenou ze smyčcových kvartetů Leoše Janáčka. Slovo kulisa je zde použito záměrně – scénická hudba děj v tomto případě neposouvá, pouze podbarvuje. Jen je škoda, že se s ní nepracuje podobně jako s dalšími prvky inscenace, tedy za použití principu metafory a náznaků. Ty byly využity zejména v případě svícení (přechody ve scéně kleštění či závěrečného podříznutí Střihounova hrdla) a také ve stylizaci koňských kostýmů, včetně zvukově autentických „kopyt“. Strohá (být předpokládáme, že částečně improvizovaná) scéna neodpoutávala pozornost od děje. Výsledný dojem narušovaly pouze zbytečně realistické či nepatřičné detaily (soudobý postroj s umělohmotnou přezkou, „skutečná“ voda nebo čerstvé housky, zpomalená facka).

Přesto soubor mladoboleslavského divadla dokázal zprostředkovat divákům Tolstého drama jako podobenství a potvrdil tím slova uvedená v programu: „Hraje se o vztahu člověka a zvířete, o tom, že kdo se liší, bývá potrestán, o zhozném vlivu hromadění majetku na charaktery lidí, o lásce a zlobě, nesnášenlivosti a toleranci.“ Učinil tak způsobem nikoliv inovativním a pro poučené publikum ryze divadelního festivalu pravděpodobně nedostačujícím. Obecnostvo Šrámkovy Sobotky však dle reakcí inscenace mladoboleslavského souboru nenadchla ani neurazila.

Kateřina Novosadová-Veselovská

Poněkud okázalý kůň

Představení mladoboleslavského divadla Příběh koně mi k velkému zážitku nebylo. Před časem jsem týž kus zhlédl v provedení mladého pražského souboru Radar a včerejší večer k mému tehdejšímu pozitivnímu dojmu nic příliš pozitivního přidat nedokázal.

Oslavný vzestup a ne o mnoho pomalejší pád grošáka Střihouna a jeho chápání světa koní i lidí není nepůsobivé téma, jeho potenciál však v mých očích ukrátilo několikero nedostatků. Jedním z nich byla nepříjemná rozvláčnost – promluvy postav, hlavního hrdiny především, prokládané dlouhými, „osudovými“ pomlkami i na místech málo k tomu vyzývajících, okázalé a zdoluhavé zdůrazňování zničenosti Střihounovy i knížete. Hra, již by slušela délka někde okolo hodiny, se tak natahuje k hodině půldruhé a na atraktivitě jí to nepřidává.

K dobrému vyznění nepřispěl ani charakter místa představení, sokolovny. U inscenace, jejíž tak důležitou složkou je pohyb herců, bohužel všechna sedadla v jedné rovině a téměř nevyvýšená scéna znamenají, že většině diváků je upřen pohled na herce od pasu dolů. Netřeba dodávat, jak výrazná újma to byla právě pro tuto hru – vždyť pohyb nohou je v ní hlavním a důkladně využívaným prvkem vyjádření „koňovitosti“ postav. Krom toho, že bych jej byl rád pořádně viděl, bych však přece jen na pohybu postav ocenil ještě větší pečlivost. V tomto ohledu, zdá se mi, hrála velkou roli hlučnost dřevěného pódia, jež v lepších chvílích působivý pohyb (stále jde o klus, hrabání, vyhazování, podupávání koní) efektně zdůrazňovala, v horších však jen dobře kryla jeho nedostatky. Ještě jednu poznámku k pohybu, tentokrát pochvalnou: potěšení mi způsobilo během představení několik chvil, kdy se „koňské“ pohyby postav nečekaně a nápaditě proměnily v pohyby zcela lidské, naznačující relativnost rozdílů mezi světem hrdiny a světem lidí nevtíravěji nežli jiné prostředky záměrně k tomu sloužící.

Celkem však důvodů ke chvále příliš není. Průměrně zajímavé ztvárnění dobré předlohy, ale ne víc.

Radek Špína-Ocelák

Tam v korunách

Po loňském úspěchu legendárního textu Denise Learyho Rakovinu nevyléčíš! se k nám po roce vrátil projekt Listování. Tentokrát se pro nás autoři připravili scénické čtení z knihy Tobiáš Lolness od Timothée de Fombella. Pohádkový příběh, určený především dětskému čtenáři, poetikou však bezesporu oslovující i některé z dospělých, vypráví o malém Tobiášovi žijícím na Stromě – přírodním světě svou hierarchií i četnými problémy s rozvojem kapitalismu nemálo připomínajícím planetu naši. První díl Tobiášových dobrodružství nám včera večer předvedli českobudějoví herci Pavel Oubram a Věra Hollá. Pod korunou mohutného javoru na zahradě Šrámkova domu více (Oubram plus javor) či méně (Hollá mínus její občasné přehnaně teatrální výstupy) odehráli své party na výbornou. Knihy ne-

znalému divákovi zřejmě zpočátku chvíli trvalo, než se zorientoval ve vcelku komplikované skladbě vyprávění (zvláště když dva herci zastupují desítky knižních postav), po složení všech indicií však nakonec dostali všichni možnost vcítit se do života stromových národů naplno. Možné výhrady ke zpracování (rozdíly předlohy a její jevištní interpretace, místy křiklavé herectví či drobné technické problémy) lze v tomto ohledu zcela opustit – pokud nic jiného, několik z včerejších diváků si knihu jistě přečte, což je koneckonců hlavním poselstvím projektu Listování. Poukázat, že si stále máme co číst.

Cesta dvoumilimetrového Tobiáše prozatím skončila. Doufejme, že se brzy dočkáme jejího – ať již knižního či divadelního – pokračování. Kdo ví, třeba to bude již na příští Sobotce.

Sloupaní vrací úder!

Jakub Veselovský-Novosad

Děláme to kvůli těm bohům, ne?

Řada účastníků festivalu studuje obory tak neužitečné, jako jsou bohemistika, filmová věda, filosofie nebo estetika. Museli tak již stokrát vyslechnout otázky: K čemu ti ta tvoje škola nakonec v životě bude? Čím se budeš živit? Případně: proč to děláš, když to k ničemu není? Otázky jsou to záluďné, nervy drásající a iritující. Těžko se na ně odpovídá.

S jednou odpovědí prý přišel filosof a religionista Zdeněk Kratochvíl a musím říci, že mne uchvátila. V polovině devadesátých let byl, alespoň podle filosofických legend, na ministerstvu školství vysvětlovat, k čemu že je religionistika a proč by měla dostávat vůbec nějaké peníze. Když došlo na otázku, k čemu ta religionistika je a proč ji vlastně na filosofické fakultě někdo studuje, odpověděl Zdeněk poklidně, ale důrazně: „My to přece děláme kvůli těm bohům, ne?“ Tato odpověď úředníka zcela omráčila.

Přítom odpověď v sobě obsahovala tu nejradikálnější pravdu všech neužitečných oborů. Studujeme je nikoli pro užitečnost našeho poznání, ale právě proto, že nás naše vzdělanost z té bezprostřední užitečnosti vytrhuje. Konáme tak vlastně svéráznou bohoslužbu. Boží jsou totiž pro nás